

โปรแกรมการดูแลด้วยกาย ประคับประคองด้วยใจ เชื่อมสายใยผ่านลูกกรง

Palliative care program : Human dignity behind bars in Medical Correctional Institution

ที่มาและความสำคัญ

ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานที่สังกัดกรมราชทัณฑ์ ซึ่งมีการกิจเป็นทั้งโรงพยาบาลและเรือนจำ เป็นโรงพยาบาลระดับทุติยภูมิมีบทบาทหน้าที่ในการให้บริการแบบบูรณาการครอบคลุม รวมถึงการดูแลแบบ**องค์รวม**(กาย จิต สังคม อารมณ์) และให้การดูแลผู้ต้องขังทุกระดับความเจ็บป่วย รวมถึงการดูแลผู้ต้องขังป่วยในระยะสุดท้าย ด้วยข้อจำกัดของกรมราชทัณฑ์ ผู้ต้องขังป่วยระยะสุดท้ายเข้ารับการรักษากายใต้การถูกคุมขัง ต้องอยู่อย่างเดียวดาย ว่าเหว ไกลญาติ ทามกลางคนแปลกหน้า ต้องเผชิญความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน และต้องจากไปอย่างเดียวดาย ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์เห็นความสำคัญของการดูแลผู้ต้องขังป่วยให้สมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้รับการดูแลระยะสุดท้ายแบบประคับประคอง (Palliative care) จึงได้ดำเนินการดูแลผู้ต้องขังป่วยระยะสุดท้ายโดยใช้ **“โปรแกรมการดูแลด้วยกายประคับประคองด้วยใจ เชื่อมสายใยผ่านลูกกรง”** ซึ่งใช้กระบวนการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายโดยมีผู้ป่วย ญาติ และสหสาขาวิชาชีพ มีส่วนร่วมในการดูแลรวมถึงการช่วยเหลือด้านราชทัณฑ์โดยให้ผู้ป่วยเข้าสู่กระบวนการพิจารณาประกันตัว พักโทษ อภัยโทษ เพื่อให้ผู้ต้องขังป่วยจำหน่ายสู่สังคมด้วยระบบการส่งต่อ เช่น ศูนย์ส่งต่อการพยาบาลต่อเนื่องที่บ้าน เขตกรุงเทพมหานคร (BMA Home Ward Referral Center) หรือสถานบริการใกล้บ้านผู้ป่วยเพื่อให้ผู้ป่วยระยะสุดท้ายได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้ผู้ป่วยระยะสุดท้ายได้รับการดูแลแบบประคับประคองไม่ทุกข์ทรมาน
- เพื่อให้ผู้ป่วยและญาติเกิดความพึงพอใจที่ได้รับการดูแลแบบประคับประคอง
- เพื่อลดข้อร้องเรียนและการฟ้องร้องการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย

ระยะเวลาในการดำเนินงาน

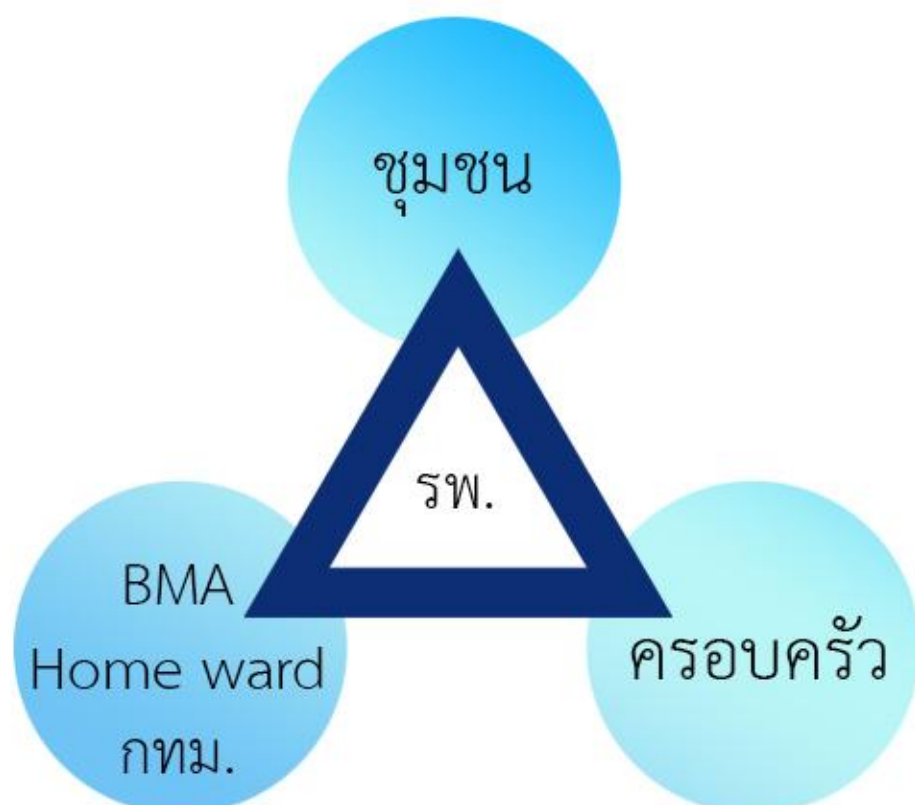
ระยะเวลาดำเนินงาน ปี 2559-2561

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- กระบวนการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในโรงพยาบาลแบบองค์รวม โดยผู้ป่วย ครอบครัว และสหสาขาวิชาชีพ

- การช่วยเหลือด้านราชทัณฑ์ให้ผู้ป่วยเข้าสู่กระบวนการพิจารณาประกันตัว พักโทษ อภัยโทษ เพื่อกำหนดผู้ป่วยระยะสุดท้ายสู่สังคมและครอบครัว โดยมี**ระบบส่งต่อ**

จุฬาลักษณ์ สุธิจำรงค์ พย.บ.
ปิยะวัฒน์ วุฒิเวทย์ พย.บ., ณัฐฐนิช โพธิ์ระมาตร พย.บ., ปรีชา สร้อยสน พร.ต.,
วิชชุดา คงพร้อมสุข พย.บ., วีระกิตต์ หาญปริพรรณ์ พ.บ.

ตัวชี้วัดผลสำเร็จโครงการ

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	2560	2561
ร้อยละจำนวนผู้ป่วยระยะสุดท้ายได้รับการดูแลแบบประคับประคองไม่ทุกข์ทรมาน	100%	100%	100%
ร้อยละความพึงพอใจของผู้ป่วยและญาติได้รับการดูแลแบบประคับประคอง	80%	96.89%	97.09%
ร้อยละการไม่มีข้อร้องเรียนและฟ้องร้องการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายแบบประคับประคอง	100%	100%	100%

การขยายผลของงาน

สร้างความร่วมมือในการดูแลผู้ต้องขังป่วยระยะสุดท้ายให้ได้รับการรักษาที่มีประสิทธิภาพ เช่น การส่งต่อผู้ป่วยในการรักษาโรคเมะเร็งและการจัดการความเจ็บปวด (Pain Clinic) ร่วมกับแพทย์สถาบันมะเร็งแห่งชาติ การส่งต่อผู้ป่วยให้ได้รับการดูแลหลังจำหน่ายร่วมกับ BMA Home Ward Referral กองการพยาบาลสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร.

สรุปผลการดำเนินการ

ปัญหาและข้อจำกัดที่เกิดขึ้น

- การติดตามญาติผู้ต้องขังป่วยระยะสุดท้ายเป็นไปด้วยความยากลำบาก
- ในการดูแลผู้ต้องขังป่วยระยะสุดท้ายถูกกำหนดด้วยกฎระเบียบโดยเฉพาะด้านความมั่นคง ช่วงนอกเวลาราชการซึ่งจำเป็นต้องปิดขัง จึงเกิดข้อจำกัดในการเข้าถึงการดูแลผู้ต้องขังป่วยระยะสุดท้าย

กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

- การดูแลแบบมีส่วนร่วมโดยสหสาขาวิชาชีพ ผู้ป่วยและญาติ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดูแลผู้ต้องขังป่วยระยะสุดท้าย
- ผู้ต้องขังที่ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยเหลือพยาบาลในการดูแลผู้ต้องขังป่วยระยะสุดท้ายช่วงนอกเวลาราชการที่มีการปิดขัง

แผนการที่จะพัฒนาต่อเนื่อง

จัดอบรมผู้ต้องขังให้มีความรู้ทักษะเป็นผู้ช่วยเหลือในการดูแลผู้ต้องขังป่วยระยะสุดท้าย เพื่อเป็นการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการดูแลผู้ป่วยช่วงนอกเวลาราชการที่มีการปิดขัง และเป็นการขัดเกลาคติใจ สร้างความอ่อนโยนให้แก่ผู้ต้องขังที่เป็นผู้ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายอีกด้วย

บทเรียนที่มีคุณค่า

จากผลการดำเนินงานก่อให้เกิดการเชื่อมสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ป่วยและญาติ เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างญาติและเจ้าหน้าที่ เกิดทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงาน ต่อกรมราชทัณฑ์ โดยไม่ขัดต่อระเบียบกรมราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นความสุขใจของผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะพยาบาลที่ได้ทำให้ผู้ป่วยวาระสุดท้ายได้รับการดูแลสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แม้จะเป็นผู้ต้องขัง และเป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่วิชาชีพการพยาบาล

